

ТАҚРИЗИ

автореферати **Чамолиддинов Фахриддин Чамолиддинович** дар мавзуи «Таҳқиқи равандҳои комплексҳосилшавии рений(V) бо N–метил- ва N–этилтиомочевина» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 02.00.04 - химияи физикӣ

Дар солҳои охир химияи координатсионии рений босуръат рушд ёфта истодааст. Таваҷҷӯҳ ба химияи рений на танҳо аз ғуноғунии дараҷаҳои оксидшавӣ ва ададҳои координатсионии он, балки дурнамо дар саноат ва катализ истифода бурдани пайвастаҳои рений низ мебошад. Барои химияи пайвастаҳои координатсионии рений дар дараҷаи оксидшавии +5 таваҷҷӯҳи хоса зоҳир мегардад, зеро комплексҳои рений (V) диамагнитӣ буда, ба пайвастаҳои лабилӣ тааллуқ доранд. Дар ин дараҷаи оксидшавӣ раванди комплексҳосилшавии рений бо тиомочевина, N, N – этилентиомочевина ва N, N – диэтилтиомочевина омӯхта шудааст. Дар бораи пайвастаҳои комплекси рений (V) бо N–метил- ва N–этилтиомочевина амалан маълумот мавҷуд нест. Ба ин мақсад бурдани таҳқиқоти мақсаднок оид ба таҳқиқи раванди комплексҳосилшавии N–метил- ва N–этилтиомочевина бо рений (V) ва муайян кардани константаҳои устувории комплексҳои ҳосилшуда, яке аз вазифаҳои муҳим ба ҳисоб меравад.

Мақсади асосии кори диссертатсионии мазкур ин таҳқиқи хосиятҳои ox-red, махсусан шаклҳои оксидшудаи N-метилтиомочевина ва N-этилтиомочевина, равандҳои комплексҳосилшавии рений(V) бо истифодаи ин электродҳо, муайян намудани константаҳои ҳосилшавии комплексҳо, тавсифҳои термодинамикӣ, таъсири концентратсияҳои ғуноғуни HCl, инчунин ҳарорат ба шумораи комплексҳо ва устувории онҳо мебошад.

Автореферати кори диссертатсионӣ ба шиносномаи ихтисоси 02.00.04-Химияи физикӣ мутобиқат мекунад ва таҳқиқоти анҷомёфта буда, ҳулосаҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқоти бадастомадаро комилан ва дуруст инъикос мекунанд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ дар 13 мақола ва фишурдаи мақолаҳо, ки 3-тои онҳо дар маҷаллаҳои тавсиявии Комиссияи олии аттестатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия, як мақола дар Паёми Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи С. Айни ва 9 фишурдаи мақолаҳо дар конференсияҳои байналмилалӣ ва дохилӣ дарҷ гардидаанд.

Дар кори диссертатсионӣ бо истифодаи қиматҳои саҳеҳгардонидаи бузургии логарифмии константаи устувории ($\lg K_i$) комплексҳои дар маҳлул ҳосилшуда дар ҳамаи муҳитҳои кислотаи, хлорид бузургҳои термодинамикии раванди комплексҳосилшавӣ (ΔH^0 , ΔG^0 ва ΔS^0) ҳисоб гардидаанд, ки онҳо аз устувории шаклҳои комплексӣ ва самти равандҳои мазкур шаҳодат медиҳанд.

Натиҷаҳои бадастовардашудаи кори диссертатсионии мазкур оид ба баргардандагии электродҳои намуди лигандӣ дар асоси N-

метилтиомочевина ва N-этилтиомочевина дар маҳлулҳои кислотанокиашон баланди кислотаи хлорид ва ҳудуди ҳарорат аз 273 то 338 К барои омӯзиши комплексҳосилшавии моддаҳои органикии таҳқиқшуда бо дигар металлҳо дар маҳлул тавсия дода шуда, дар раванди таълим дар кафедраи химияи физикӣ ва коллоидии ДМТ татбиқ шудаанд.

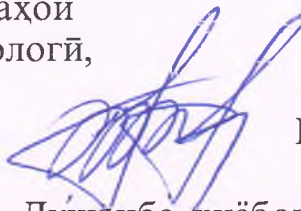
Сифати баланди таҳқиқот ва эътимоднокии натиҷаҳо қайд намуда, зимни таҳлили автореферати кори диссертатсионӣ эродҳои алоҳидаро қайд менамоем:

1. Баргардандагии оксидшавӣ-барқароршавии N-метил- ва N-этилтиомочевина ба ғайр аз муҳити 6 мол/л кислотаи хлорид, дар дигар муҳитҳои ин кислота ва ҳудуди ҳароратҳо (273÷338 К) омӯхта шудааст?
2. Бо роҳи таҷрибавӣ муқаррар гардидааст, ки дар системаи таҳқиқшавандаи рений (V) бо N-метилтиомочевина дар ҳароратҳои гуногун теъдоди комплексҳо низ гуногун аст. Сабаби ҳосилшавии теъдоди гуногуни комплексҳо шарҳи пурра дода нашудааст.

Эродҳои пешниҳодшуда ба ҳеҷ вазҳ аҳамияти натиҷаҳои бадастомадаро паст намекунанд, ба сифату баҳои умумии мусбати кори рисола таъсир намерасонанд.

Аз автореферат бармеояд, ки кори диссертатсионии Ҷамолиддинов Ф.Ҷ. ба талаботи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ҷавобгӯӣ буда, мавсуф сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои химия аз рӯйи ихтисоси 02.00.04 - химияи физикӣ мебошад.

Номзади илмҳои химия, мудирӣ шӯъбаи Санҷиш, кафолатҳо ва воқуниш ба садамаҳои ХБРЯ» –и Агентии амнияти химиявӣ, биологӣ, радиатсионӣ ва ядроии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Назаров Ф. А.

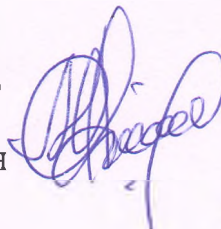
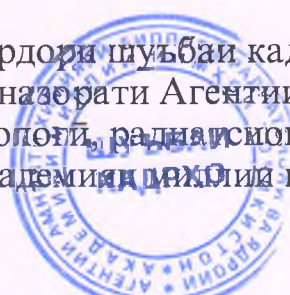
Суроға: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 33.

Тел.: 987808084

E-mail: f.nazarov@cbrn.tj

Имзои н.и.х Ф. А. Назаровро тасдиқ мекунам:

Сардори шӯъбаи кадрҳо, коргузори ва назорати Агентии амнияти химиявӣ, биологӣ, радиатсионӣ ва ядроии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Шосафарова Ш.

27.12.2024